

Dočasná ochrana občanů Ukrajiny

*Zákon č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace (**Lex Ukrajina**)*

Zákon č. 221/2003 Sb. o dočasné ochraně cizinců (značně redukován – vizte § 4)

Směrnice Rady 2001/55/ES, která byla aktivována Prováděcím rozhodnutím Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana

? Kdo může žádat o pobytové oprávnění na základě dočasné ochrany?

1. Občan Ukrajiny, kteří přede dnem 24. února 2022 pobýval na Ukrajině a Ukrajinu následně opustili.
2. Cizinec ze třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, kterým byla před datem 24. února 2022 na Ukrajině poskytnuta mezinárodní ochrana nebo odpovídající vnitrostátní ochrana.
3. Rodinní příslušníci osob uvedených v bodě 1–2, kteří společně s nimi pobývali na Ukrajině před datem 24. února 2022 a následně společně Ukrajinu opustili.

Rodinným příslušníkem se rozumí manžel/manželka, registrovaný partner, nezletilé svobodné dítě osoby uvedené v bodě 1–2 nebo nezletilé svobodné dítě manžela takové osoby anebo jiný tzv. blízký příbuzný závislý na péči a žijící v rodině takové osoby (u jiných blízkých příbuzných se posuzují závažné důvody)

4. Cizincům, kteří byli ke dni 24. února 2022 držiteli platného povolení k trvalému pobytu na území Ukrajiny a jejich vycestování do státu, jehož jsou státním občanem, nebo části jeho území, není možné z důvodu hrozby skutečného nebezpečí podle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců na území České republiky.

- Uděluje se ve formě vízové nálepky do pasu
- Pozor, některé státy jsou při posuzování nároku benevolentnější

- Rozlišovací kódy vízových štítků:

Dočasná ochrana = volný přístup na trh práce

D/DO/667, 668, 669 = nově udělená dočasná ochrana

D/DO/767, 768, 769 = dočasná ochrana opětovně udělená stejné osobě

D/DO/867, 868, 869 = prodloužená dočasná ochrana

Nově: D/DO/967, 968, 969 = ochrana dříve udělená jiným státem EU

Pokud nespadne do uvedené kategorie, pak cizinec žádá o vízum za účele strpění pobytu na území

Strpění pobytu = výkon práce s povolením k zaměstnání
D/SD/91

? Na jak dlouho se dočasná ochrana uděluje?

- Vždy na 1 rok, aktuálně do 31. 3. 2026

? Jaké jsou práva spojená s dočasnou ochranou?

- přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění (stát hradí pojištění po dobu 90 dní od udělení dočasné ochrany; pak si pojištění hradí cizinci),
- přístup ke vzdělávání,
- volný přístup na trh práce,
- nárok na státní humanitární ubytování – pouze prvních 90 dnů, Ostrava
- nárok na HUD – značně limitované (150 dnů, po zohlednění všech úspor a jiných příjmů, zranitelné osoby jiná úprava): link pro fandý HUDky: <https://www.mpsv.cz/humanitarni-davka>

? Kdy je žádost nepřijatelná?

- není podána osobně (dítě nad 15 let podává žádost osobně sám),
- je podána cizincem, který není uveden v § 3 (není oprávněnou osobou)
- je podána cizincem, který o dočasnou nebo mezinárodní ochranu požádal v jiném členském státě Evropské unie,
- je podána cizincem, kterému byla udělena dočasná nebo mezinárodní ochrana v jiném členském státě Evropské unie,
- je podána cizincem, který je občanem Evropské unie, státu, který je vázán mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropskou unií²⁾, z níž mu vyplývá právo na volný pohyb rovnocenné takovému právu občanů Evropské unie, nebo státu, který je vázán Dohodou o Evropském hospodářském prostoru³⁾, nebo
- je podána cizincem, který je nebo byl držitelem dočasné ochrany v jiném členském státě Evropské unie nebo státě uplatňujícím Schengenský hraniční kodex⁵⁾ v plném rozsahu, poté, co Ministerstvo vnitra Evropské komisi zaslalo oznámení podle § 3 odst. 3.

Ač zákon vylučuje soudní přezkum, nepřijatelnost LZE napadnout na soudě (vyplývá z judikatury soudů)

Co to znamená? – KACPU /OAMP žádost nepřevzme a vrátí tiskopis žádosti žadateli.

Judikurně pozměněno, ministerstvo rozsudky nerespektuje.

? Zánik dočasné ochrany?

- podáním žádosti o udělení dočasné ochrany v jiném členském státě Evropské unie,
- udělením dočasné ochrany jiným členským státem Evropské unie,
- podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie vázaném nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013⁴⁾,

- udělením víza k pobytu nad 90 dnů, povolení k pobytu nebo mezinárodní ochrany na území České republiky nebo v jiném státě, nebo
- po uplynutí 90 dní, kdy **bylo místem pobytu cizince sídlo správního orgánu podle § 6 odst.**

4

- o (pokud dojde k nenahlášení změny pobytu, nebo se OAMP/CP dozví o tom, že tam cizinec nebydlí, nebo ubytování neodpovídá požadavkům zákona na byt apod.; cizinec se nevyrozmívá!! – POZOR!!!

Místem pobytu cizince po zrušení údaje o místě hlášeného pobytu na území České republiky je sídlo správního orgánu, který tento údaj úředně zrušil; v informačním systému cizinců je tento údaj označen jako adresa úřadů – v případě pochybností nutno prověřit.

- Judiakturně pozměněno, ač ministerstvem neakceptováno!

? Je možné žádat o jiný druh pobytu?

- Dočasná ochrana je (zatím) bez integračního potenciálu – existují výjimky, viz níže
- žádost o dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny; o ten si držitel dočasné ochrany může zažádat nejdříve po **6 měsících** od udělení dočasné ochrany, pokud je manžel/ka, nezletilé dítě nebo osamělý cizinec starší 65 let (případně bez ohledu na věk, pokud to vyžadují zdravotní důvody). Sloučení je možné na držitele:
 - o zaměstnanecké karty, který pobývá na území nejméně 6 měsíců,
 - o modré karty,
 - o jiného dlouhodobého či trvalého pobytu, který pobývá na území nejméně 15 měsíců.
- Zvláštní dlouhodobý pobyt (registrace již skončila)
- (přes Lvov je možné požádat i o jiná pobytová oprávnění)

? Kde se žádost podává?

- Krajské asistenční centrum pomoci /pracoviště OAMP

Zvláštní dlouhodobý pobyt

§ 7o a násl. Lex Ukrajina

Zvláštní dlouhodobý pobyt je určen pro ekonomicky soběstačné držitele dočasné ochrany, kteří se chtějí usadit na území Česka.

? Jaké jsou podmínky?

- předchozí pobyt na základě dočasné ochrany nepřetržitě po dobu nejméně 2 let k datu 31. března 2025 (nevztahuje se na osoby mladší 18 let),
- nepřetržitost pobytu od 1. 4. 2025,
- bezúhonnost (informace z rejstříku trestů, nevztahuje se na osoby mladší 15 let),
- ekonomická nezávislost:
 - o Osoba musí disponovat úhrnným ročním příjmem za příslušné zdaňovací období (za rok 2024) ve výši 440 000 Kč.

Tento příjem se navyšuje o 110 000 Kč za každou další povinnou i nepovinnou osobu ve společné domácnosti;

- nepobírání humanitární dávky v období od 1. října 2024 do 31. března 2025,
- bezdlužnost na zdravotním pojištění a jeho nepřetržitost k datu 31. března 2025,
- zajištění vlastního ubytování, které bylo řádně ohlášeno odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra,
- platný cestovní doklad,
- plnění školní docházky v České republice u dětí ve věku 6–14 let
- vždy žádá společně celá společná domácnost (všichni společně posuzované osoby)

? Jaké jsou výhody ZDP?

- běžný pobytový status dle zákona o pobytu cizinců s platností na 5 let
- volný přístup na trh práce
- může požádat o trvalý pobyt po splnění podmínky 5 let nepřetržitého pobytu na území České republiky. Pro tyto účely se zvláštní dlouhodobý pobyt započítává celou svou délkou; předchozí pobyt na základě dočasné ochrany se započítává jednou polovinou.

? Jaké jsou nevýhody ZDP nebo POZOR na povinnosti?

- povinnost být pojištěn u osob starších 18 let:
 - o pracující osoby jsou zpravidla součástí veřejného zdravotního pojištění (hradí zaměstnavatel)
 - o osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) mají povinnost hradit si komplexní zdravotní pojištění (tj. nejsou ve veřejném ZP)
 - o ostatní osoby, které nepracují, mají povinnost hradit si komplexní zdravotní pojištění samy (tj. nejsou ve veřejném ZP)
- povinnost hradit zdravotní pojištění za osoby mladší 18 let:
 - o pojistné na veřejném zdravotním pojištění za tyto osoby hradí jejich zákonný zástupce
- povinnost zapsat vozidlo v registru silničních vozidel
- povinnost výměny řidičského průkazu, který svým provedením odpovídá mezinárodním úmluvám o silničním provozu
 - o pokud má osoba povolen dlouhodobý pobyt na dobu delší než 1 rok vzniká jí povinnost výměny řidičského průkazu, který svým provedením odpovídá mezinárodním úmluvám o silničním provozu (Vídeň 1968, Ženeva 1949), za český řidičský průkaz, a to do 3 měsíců od převzetí povolení k pobytu
- nevzniká nárok na nepojistné sociální dávky (příspěvek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc, rodičovský příspěvek, přídatky na děti atd.)

- nevzniká nárok na přidělení rodného čísla

Zatím se rozbíhá, aktuálně se vyhodnocují podmínky registrovaných zájemců o daný pobytový status.